

romme Fæsteren visse Fordele, naar han frivillig opgiver sit Fæste eller frasiger sig dette, er Noget, som forekommer mig at ligge i den nyere Tids Fæstelovgivning. Jeg sigter her til Loven af 19de Februar 1861; thi der maa det dog erindres, at der er indrømmet en Fæsters; Enke nogle Fordele, naar hun frasiger sig Fæstet. Alt kalde det Brud paa Contract, at Fæsteren opsigter sit Fæste, er en Feiltagelse; thi en Fæster har Ret til at opstige sit Fæste. Hvor meget man vil indrømme ham, naar han fratræder det, det er Noget, som, naar man vil følge det Spor, der er givet ved Loven af 19de Februar 1861, passende vil kunne tages under Overtielse ved nærværende Lov. Lader os ogsaa huske paa, at de Love ere de bedste, som gjere til Ret, hvad der er Sædvane, og jeg vil da spørge, om ikke alle billige Godseiere, humane Godseiere have vænnet sig til at lade Afgjørelser af denne Art være gyldige for deres Gaarde; dette troer jeg, at Ingen vil nægte. Men lader os tillige huske paa, hvilken stor Fordeel der indrømmes Godseierne ved dette Lovforslag, og da henstille til dem, om de ikke skulde finde det i sin Orden, at de viste nogen Smødefommen mod den Deel af Folket, til hvilken de selv og deres Forfædre i Aarhundreder have været knyttede. Skulde der ikke være noget Billigt i, at nu, da Fæstegodset jo faaer nogen Værdi, ogsaa Fæsterne skulde nyde noget Godt deraf, naar man betænker, at Fæsternes Forfædre ere blevne tvungne ved Lovens Ternhaand til at arbejde som Slaver for at holde Godset dyrket? Skulde det i Oplosningens Diebstik ikke være billigt, at disse Folk nøde noget Godt deraf? Det vilde sikkert være godt for Godseierntes fremtidige Stilling her i Landet, om de viste sig fra en saadan Side. — Alle de Forslag, som Udvalget i sin Heelhed har stillet, ere jo blevne omtalte af den ærede Ordfører, saa at jeg ikke skal opholde mig ved dem. Hvad angaaer Forslaget under Nr. 6, da vil jeg derom sige, at hvis det vedtages, saa borttages det eneste, som mig synes, svage Sikkringsmiddel, som laa i det oprindelige Lovforslag, mod at Godseierne skulle komme til at bemægtige sig den største Deel af Danmarks Fæstejord. Det er altsaa en Selvfølge, at

hvis den Bestemmelse, der staaer i Endringsforslaget Nr. 6, bliver vedtagen, er dette en absolut afgjørende Grund for mig til at stemme mod dette Lovforslag; men jeg vil ikke blive staaende derved. Jeg vil sige: deri ligger en Spire til vort Fædrelands Ulykke i Fremtiden; den ligger deri, at man aabner en let Veilighed for rige Godseiere og Fideicommissbefiddere til som fuld Eiendom at erhverve den Jord, som Befolkningen er nødt til at leve paa, hvis man ikke vil tvinge Folk til at forlade deres Fædreland. Men jeg haaber, at en Forsamling som denne ikke behøver at gjøres yderligere opmærksom herpaa; jeg vilde her kun sige dette, i Modsætning til, at dette Forslag fra andre Sider er blevet fremhævet som noget saa Nødvendigt. Hvorfor jeg tillige nævner det, er, fordi den nuværende Regjering ulykkeligvis har givet sin Tilstemning til dette Forslag, og det har jo endogsaa idag lydt her i Salen, at dersom det ikke blev vedtaget, vilde Indenrigsministeren paa Regjeringens Begne foreløbig holde sig tilbage fra synderlig Debat i Sagen; saaledes opfattede jeg idetmindste den ærede Minister. Der er af mig under Nr. 9 stillet et Forslag, som gaaer ud paa, at den Deel, som Staten forbeholder sig, naar Fæstegodset afløses paa den her omtalte Maade, skulde forhøjes fra $\frac{1}{3}$, som er Lovforslagets Bestemmelse, til $\frac{5}{12}$. Jeg vil ligefrem sige, at jeg vilde have ladet mig nøie med det, som Lovforslaget har opstillet, naar der ikke først fra anden Side var opstillet et yderligere gaacende Forslag til Fordeel for Godseierne. Mig forekommer det, at naar man overveier, hvem der har havt meest Fordeel af det hidtil bestaaende Forholds Vedbliven eller har mest Fordeel deraf, da er det tvivlsomt, om de, som Staten sætter ind i sit Sted, ikke kunne siges i Tidens Løb virkelig at have havt mere Fordeel af dette Gods — jeg mener nu navnlig, at de i de senere Aar have havt mere Fordeel af dette Forhold — end Godseierne selv, saalænge Fæstelovgivningen overholdtes med tilbørlig Strengbed. Jeg finder, at man idetmindste med ligesaa megen Ret kan paastaae, at Staten bør forbeholde sig de $\frac{5}{12}$, som de ærede Forslagsstillere til Forslaget under Nr. 13 kunne paastaae, at